DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 10 januari 2006 *

I mål C-147/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Conseil d'État (Frankrike), genom beslut av den 4 februari 2004, som inkom till domstolen den 22 mars 2004, i målet

De Groot en Slot Allium BV,

Bejo Zaden BV

mot

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales,

i närvaro av:

Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne (Cerafel),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans, samt domarna J. Makarczyk, C. Gulmann, G. Arestis (referent) och J. Klučka,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
justitiesekreterare: byrådirektören K. Sztranc,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 21 april 2005,

med beaktande av de yttranden som har avgetts av:

— De Groot en Slot Allium BV och Bejo Zaden BV, genom C. Amigues och M. Bay, avocats,

— Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne (Cerafel), genom M. Jacquot, O. Prost och K. Merten-Lentz, avocats,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A. Colomb, båda i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom H.G. Sevenster och D.J.M. de Grave, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Nolin och B. Stromsky, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 24 maj 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 70/458/EEG av den 29 september 1970 om saluföring av utsäde av köksväxter (EGT L 225, s. 7; svensk specialutgåva, område 3, volym 3, s. 95), i dess lydelse enligt rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988 (EGT L 187, s. 31; svensk specialutgåva, område 3, volym 42, s. 107) (nedan kallat direktiv 70/458), och rådets direktiv 92/33/EEG av den 28 april 1992 om saluförande av annat förökningss- och plantmaterial av grönsaker än utsäde (EGT L 157, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 42, s. 107).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan de nederländska bolagen De Groot en Slot Allium BV och Bejo Zaden BV (nedan kallade De Groot och Bejo) och å andra sidan ministern för ekonomi, finans och industri samt ministern för jordbruk, livsmedel, fiske och landsbygdsfrågor (nedan kallade de behöriga ministrarna) inom ramen för en talan av dessa bolag om ogiltigförklaring av det

underförstådda beslutet att avslå bolagens begäran om upphävande av förordning av den 17 maj 1990 angående handel med schalottenlök (JORF av den 2 juni 1990, s. 6557).

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftning

Direktiv 70/458

3 Direktiv 70/458 rör saluföring av utsäde av köksväxter och dess artikel 2.1 A innehåller en lista över köksväxter. Schalottenlök (*allium ascalonicum*) förekommer inte i denna lista.

4 Enligt artikel 2.1 B, C och D åtskiljs tre kategorier när det gäller utsäde av köksväxter, nämligen basutsäde, certifikatutsäde och standardutsäde.

5 I artikel 2.1a i direktiv 70/458 föreskrivs följande:

"Ändringar i den artlista som avses i punkt A, vilka motiveras av den vetenskapliga och tekniska utvecklingen, avseende namn och avseende hybrider som uppkommit genom korsning av arter som omfattas av detta direktiv, skall antas i enlighet med det förfarande som fastställs i artikel 40."

6 Enligt artikel 3.1–3.3 i direktiv 70/458 gäller följande:

"1. Medlemsstaterna skall föreskriva att utsäde av köksväxter inte får certifieras, kontrolleras som standardutsäde och saluföras om sorten inte godkänts officiellt i minst en medlemsstat.

2. Varje medlemsstat skall upprätta en eller flera listor över de sorter som godkänts officiellt för certifiering, kontroll som standardutsäde och saluföring på det egna territoriet. ...

...

3. I enlighet med bestämmelserna i artiklarna 16 och 17 skall en gemensam sortlista över köksväxter upprättas på grundval av medlemsstaternas nationella sortlistor."

7 I artikel 4 första stycket i direktiv 70/458 anges att medlemsstaterna skall se till att en sort godkänns endast om den är klart särskiljbar, stabil och tillräckligt enhetlig. I artikel 5 i samma direktiv fastställs villkoren för att en sort skall anses vara särskiljbar, stabil och tillräckligt enhetlig.

8 I artikel 10.1 i direktiv 70/458 föreskrivs bland annat att medlemsstaterna skall ombesörja offentliggörande av listor över sorter som godkänts i det egna territoriet samt, om upprätthållande förädling krävs, namnet på den eller de personer som är ansvariga i dessa stater.

9 Enligt artikel 11.1 i direktiv 70/458 gäller följande:

"Övriga medlemsstater och kommissionen skall omedelbart underrättas om varje ansökan eller [varje] återkallande av ansökan om sortgodkännande samt om införanden och ändringar i sortlistan."

10 I artikel 11.2 föreskrivs att medlemsstaterna för varje ny sort som godkänns skall skicka en kort beskrivning av de kännetecken som kommit till deras kännedom till följd av förfarandet för godkännande till de övriga medlemsstaterna och kommissionen. De skall också på begäran översända en beskrivning av de speciella egenskaper som gör det möjligt att särskilja en sort från andra, liknande sorter.

11 I artikel 12.1 och 12.2 i direktiv 70/458 anges bland annat att medlemsstaterna skall föreskriva att godkända sorter skall upprätthållas i enlighet med vedertagen praxis för upprätthållande av sorten, och att det alltid skall vara möjligt att kontrollera upprätthållande av sorten, med hjälp av de journaler som förs av den eller de personer som ansvarar för den.

12 Artikel 13 a i direktiv 70/458 har följande lydelse:

"1. Medlemsstaterna skall se till att eventuella tveksamheter, som uppkommer efter godkännande av en sort med avseende på bedömningen av dess särskiljbarhet eller dess namn då godkännande gavs, undanröjs.

2. Om det efter godkännande av en sort, fastställs att kravet på särskiljbarhet enligt definitionen i artikel 5 inte var uppfyllt när godkännande gavs, skall godkännandet ersättas av ett annat beslut eller, om så är påkallat, godkännandet återkallas i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv.

Det nya beslutet, som skall gälla från dagen för det ursprungliga godkännandet, skall innebära att sorten inte längre betraktas som en i gemenskapen känd sort i den mening som avses i artikel 5 ... .

3. Om det efter godkännande av en sort fastställs att sortens namn i den mening som avses i artikel 10 inte kunde godkännas när sorten godkändes, skall namnet ändras på sådant sätt att det uppfyller bestämmelserna i detta direktiv. Medlemsstaterna får tillåta att det tidigare namnet tillfälligt används som tilläggsnamn. Närmare föreskrifter enligt vilka det tidigare namnet får användas som tilläggsnamn får fastställas i enlighet med förfarandet i artikel 40."

13 I artikel 14 i direktiv 70/458 föreskrivs följande:

"1. Medlemsstaterna skall se till att godkännande av en sort återkallas

a) om det vid undersökning visas att sorten inte längre är klart särskiljbar, stabil eller tillräckligt enhetlig,

b) om den eller de personer som ansvarar för sorten så begär, utom i de fall då upprätthållande förädling av sorten alltjämt utförs.

2. Medlemsstaterna får återkalla godkännande av en sort

a) om de lagar och andra författningar som antas för att följa detta direktiv inte efterlevs,

b) om osanna eller bedrägliga uppgifter avseende de fakta som godkännandet grundats på lämnades i samband med ansökan om godkännande eller vid undersökningen av sorten."

14 I artikel 15.1 i direktiv 70/458 föreskrivs att medlemsstaterna skall se till att en sort stryks ur deras listor, om sortgodkännandet har återkallats eller om godkännandets giltighetstid har löpt ut.

15 Enligt artikel 16.1 och 16.2 i samma direktiv gäller följande:

"1. När en period om två månader efter det offentliggörande som avses i artikel 17 har löpt ut skall medlemsstaterna se till att utsäde av sorter som godkänts i enlighet med bestämmelserna i detta direktiv eller i enlighet med principer som motsvarar dessa inte underkastas några begränsningar av saluföringen med avseende på sort.

2. Efter ansökan som skall behandlas såsom föreskrivs i artikel 40 får en medlemsstat, trots bestämmelserna i punkt 1, tillåtas att förbjuda saluföring i hela eller en del av sitt territorium av utsäde av en sort, om denna inte är klart särskiljbar,

stabil eller tillräckligt enhetlig. Ansökan skall lämnas in före utgången av det tredje kalenderåret efter det år då godkännande lämnades."

16 Artikel 17.1 i nämnda direktiv har följande lydelse:

"På grundval av den information som lämnas av medlemsstaterna och allt efter det att denna inkommer skall kommissionen i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, under rubriken 'Gemensamma sortlistan över arter av köksväxter' [nedan kallad gemensamma sortlistan], publicera en lista över alla sorter vars utsäde inte underkastas några begränsningar av saluföringen med avseende på sort enligt artikel 16, samt den information som krävs enligt artikel 10.1 om den person eller de personer som ansvarar för upprätthållande av sorten. Det publicerade meddelandet skall ange vilka medlemsstater som har fått tillstånd enligt artikel 16.2 eller artikel 18. ..."

17 Enligt artikel 18 i direktiv 70/458 gäller följande:

"Om det konstateras att odling av en sort som tagits in i den gemensamma sortlistan ... kan inverka skadligt ifråga om växtskydd, på odlingen av andra sorter eller arter i en medlemsstat får denna stat, efter ansökan som skall behandlas såsom föreskrivs i artikel 40, tillåtas att förbjuda saluföring av utsäde av den sorten i hela eller en del av sitt territorium. Om det finns en omedelbar fara för spridning av skadliga organismer, och till dess ett slutgiltigt beslut har fattats i enlighet med det förfarande som fastställts i artikel 40, får den berörda medlemsstaten införa förbud så snart ansökan har lämnats in."

18 I artikel 35.1 i samma direktiv föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att officiellt kontrollera, åtminstone genom stickprovskontroller, att köksväxtutsädet uppfyller kraven i detta direktiv."

19 Enligt artikel 36 i direktiv 70/458 skall medlemsstaterna se till att utsäde av kategorierna "certifikatutsäde" och "standardutsäde" efter kontroll odlas officiellt, i syfte att jämföra utsädets sortäkthet och sortrenhet med standardprov.

20 Artikel 38.1 och 38.2 i direktiv 70/458 innehåller följande bestämmelser:

"1. Om det vid efterkontrollodlingar upprepade gånger visar sig att utsäde av en viss sort inte helt uppfyller fastställda krav på sortäkthet och sortrenhet skall medlemsstaterna se till att den person som är ansvarig för saluföringen av sådant utsäde helt eller delvis förbjuds att saluföra utsädet under en viss bestämd tid, om så anses lämpligt.

2. Vidtagna åtgärder enligt punkt 1 skall upphävas så snart som det med tillräcklig säkerhet har fastställts att utsäde som är avsett att saluföras i fortsättningen kommer att uppfylla kraven på sortäkthet och sortrenhet."

21 Slutligen gäller enligt artikel 40 i direktiv 70/458 att Ständiga kommittén för utsäde och uppförökningsmaterial för jordbruk, trädgårdsnäring och skogsbruk, efter hänskjutande på det sätt som föreskrivs i samma artikel, skall yttra sig över kommissionens förslag till åtgärder i de fall då det förfarande som fastställs i denna artikel skall tillämpas.

Direktiv 92/33

22 Enligt artikel 1.1 i direktiv 92/33 skall direktivet tillämpas på saluföring inom gemenskapen av annat förökning- och plantmaterial av grönsaker än utsäde. I punkt två första stycket i samma artikel föreskrivs att artiklarna 2–20 och 24 skall tillämpas på de släkten och arter samt hybrider därav som är förtecknade i bilaga 2 till direktivet. I denna bilaga förekommer schalottenlök (*allium ascalonicum*).

23 I artikel 1.3 i samma direktiv föreskrivs att ändringar av förteckningen över släkten och arter i bilaga 2 skall antas enligt förfarandet i artikel 22 i det direktivet.

24 Artikel 9 i direktiv 92/33 har följande lydelse:

"1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 2, skall förökningsmaterial och plantmaterial av grönsaker som tillhör de släkten eller arter som förtecknas i bilaga 2 och som även omfattas av direktiv 70/458/EEG endast saluföras på gemenskapens marknad om de tillhör en sort som är godkänd enligt det direktivet.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 2 och punkterna 3 och 4 i denna artikel, skall förökningsmaterial och plantmaterial av grönsaker som tillhör de släkten eller arter som förtecknas i bilaga 2 men som inte omfattas av direktiv 70/458/EEG endast saluföras på gemenskapens marknad om de tillhör en sort som är officiellt godkänd i minst en medlemsstat.

Bestämmelserna i artiklarna 4, 5 och 10.3 i direktiv 70/458/EEG skall tillämpas när det gäller villkoren för godkännandet.

Artiklarna 3.2, 3.4, 6–8, 10.1, 10.2, 10.4 och 11–15 i det nämnda direktivet skall i tillämpliga delar gälla för förfaranden och formaliteter för godkännande och för underhållsproduktion.

Vid varje tillfälle får hänsyn tas till resultatet av inofficiella undersökningar och till de praktiska uppgifter som samlats under odlingen.

3. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det officiella godkännandet av sorter som tillhör de släkten eller arter som avses i punkt 2, som beviljas före den 1 januari 1993 enligt andra principer än de som föreskrivs i direktiv 70/458/EEG, eller på grundval av att material från dessa sorter saluförts på deras territorium före den dagen, upphör att gälla senast den 30 juni 1998, om inte de berörda sorterna den dagen är godkända enligt förfarandet i punkt 1.

4. Sorter som officiellt godkänts enligt punkterna 2 och 3 skall föras in i Gemensamma sortlistan för köksväxter, vilken avses i artikel 17 i direktiv 70/458/EEG. Artiklarna 16.2 och 16.3, 17, 18 och 19 skall tillämpas i tillämpliga delar.

I denna lista skall en särskild hänvisning göras för de sorter som godkänts enligt punkt 3."

25 Enligt artikel 14 i direktiv 92/33 gäller följande:

"1. Saluföringen av förökнings- och plantmaterial av grönsaker som uppfyller kraven och villkoren i detta direktiv skall inte beläggas med andra begränsningar i fråga om leverantör, växtskydd, odlingssubstrat och kontrollförfaranden än de som föreskrivs i detta direktiv.

2. Saluföring av förökнings- och plantmaterial av en grönsakssort som är införd i Gemensamma sortlistan för köksväxter skall inte beläggas med andra sortbegränsningar än de som föreskrivs i detta direktiv."

Den nationella lagstiftningen

26 Artiklarna 1 och 2 i förordningen av den 17 maj 1990 har följande lydelse:

"Artikel 1

Endast sorter av Allium cepa L. var. ascalonicum som förökats vegetativt från lök får transporteras, innehas för försäljning, utbjudas till försäljning eller säljas under namnet schalottenlök ... .

Artikel 2

Förevarande förordning avser schalottenlök (Allium cepa L. var. ascalonicum) som är avsedd att levereras i befintligt skick till konsumenten, med undantag av grön schalottenlök med hela stjälkar samt schalottenlök som är avsedd för förädling.

Schalottenlöken skall efter paketering och inslagning svara mot bestämmelserna i förevarande förordning."

27 Av artikel L. 214-2 i Code de la consommation (den franska konsumentskyddslagen) framgår att åsidosättande av bestämmelserna i förordningen av den 17 maj 1990 leder till straffrättslig påföljd för brott i tredje klassen.

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

28 Den art av grönsaker som betecknas schalottenlök (*allium ascalonicum*), som härstammar från vegetativ förökning — det vill säga förökning direkt från lök — vilken kallas traditionell schalottenlök, odlas huvudsakligen i Frankrike, framför allt i Bretagne och i Loiredalen.

29 De Groot och Bejo har tagit fram två sorters schalottenlök som benämns ambition och matador, vilka kännetecknas av att förökningen av dessa sker på ett annat sätt än vad som är fallet med traditionell schalottenlök. Dessa två sorter förökas nämligen med frö (sexuell förökning) och återplantering är inte möjlig (lök av utsäde).

30 År 1993 anmäldes sorterna ambition och matador för införande i den nederländska sortlistan för köksväxter (nedan kallad den nationella listan) och de blev föremål för försök vars resultat bekräftades av resultaten av jämförande försök, vilka bland annat utfördes av det officiella behöriga nederländska organet. Med hänsyn till resultatet av dessa försök infördes de två sorterna genom beslut av behöriga nederländska myndigheter den 29 juni 1995 i den nationella sortlistan såsom nya sorter av arten *allium ascalonicumL.* — Schalottenlök.

31 Efter detta införande i listan meddelade Konungariket Nederländerna den sålunda ändrade nationella listan till kommissionen och medlemsstaterna och lämnade upplysningar om de aktuella sorternas kännetecken.

32 Den 18 mars 1997 offentliggjorde kommissionen ett första tillägg till den nittonde fullständiga utgåvan av den gemensamma sortlistan genom vilket bland annat sorterna ambition och matador lades till denna lista med artbeteckningen *alliumascalonicumL.* (EGT C 87 A, s. 1). Den tjugonde (EGT 1998, C 130 A, s. 1), den tjugoförsta (EGT 1999, C 167 A, s. 1), den tjugoandra (EGT 2003, C 308 A, s. 5) och den tjugotredje (EGT 2004, C 260 A, s. 8) fullständiga utgåvan av den gemensamma sortlistan medför inte några ändringar av uppgifterna om sorterna ambition och matador.

33 Efter införandet i den gemensamma sortlistan framställdes och saluförde schalottenlök av sorterna ambition och matador under beteckningen schalottenlök i merparten av medlemsstaterna.

34 De Groot och Bejo, som huvudsakligen saluför schalottenlök av utsäde såsom slutprodukt, koncentrerar från år 1999 åter sin huvudsakliga verksamhet till saluföring av utsäde av schalottenlök, däribland sorterna ambition och matador. I samband därmed exporterades också utsäde av schalottenlök av dessa sorter från

Nederländerna till den franska marknaden. Med hänsyn till bestämmelserna i förordningen av den 17 maj 1990 ställde De Groot och Bejo emellertid in exporten av utsäde av schalottenlök till Frankrike.

35 Under år 2000 ingav de franska producenterna av traditionell schalottenlök ett klagomål till kommissionen. Klagomålet rörde saluföringen av schalottenlök av utsäde. Kommissionen har ännu inte uttalat sig i fråga om nämnda klagomål. Av handlingarna i målet framgår att klagomålet avser huruvida införandet år 1997 i den gemensamma sortlistan av utsäde av schalottenlök som tagits från sorterna ambition och matador var korrekt.

36 Som framgår av beslutet om hänskjutande begärde De Groot och Bejo i februari år 2001 omprövning hos de behöriga ministrarna och yrkade att förordningen av den 17 maj 1990 skulle upphävas då det utgjorde ett hinder för den fria saluföringen av bolagens produkter i Frankrike. De sistnämnda riktade samtidigt ett klagomål till kommissionen angående denna förordning, och hävdade att de grönsaker som drivits upp av sorterna ambition och matador skall få saluföras fritt inom gemenskapen då de införts i den gemensamma sortlistan. Kommissionen har ännu inte uttalat sig i fråga om detta sistnämnda klagomål.

37 Genom ansökan som inkom den 8 juni 2001 till tvistemålsavdelningen vid Conseil d'État begärde De Groot och Bejo att det underförstådda avslagsbeslutet i form av de behöriga ministrarnas underlåtenhet att ta ställning till begäran om upphävande av förordningen av den 17 maj 1990 skulle ogiltigförklaras. Enligt nämnda bolag strider denna förordning mot artikel 28 EG och mot direktiv 70/458. Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne (nedan kallad Cerafel) ansökte i detta förfarande om att få intervenera till stöd för de yrkanden som framförts av svarandena i målet vid den nationella domstolen. Denna ansökan bifölls i beslutet om hänskjutande.

38 Conseil d'État fann att svaret på frågan huruvida förordningen av den 17 maj 1990 är lagenligt förutsätter att direktiven 70/458 och 92/33 tolkas, och beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

"Skall bestämmelserna i direktiv 70/458 jämförda med bestämmelserna i direktiv 92/33 tolkas så, att det i den gemensamma sortlistan endast är möjligt att registrera de sorter av schalottenlök som förökas utan utsäde genom vegetativ förökning? Är det således förenligt med gällande bestämmelser att i den gemensamma sortlistan registrera sorterna ambition och matador under rubriken schalottenlök[?]"

Tolkningsfrågan

39 Det skall inledningsvis erinras om att förordningen av den 17 maj 1990 rör schalottenlök i form av slutprodukt ämnad för försäljning, medan direktiven 70/458 och 92/33 avser saluföring inom gemenskapen av förökningsmaterial. Nämnda direktiv avser nämligen saluföring inom gemenskapen av dels utsäde av köksväxter som införts i den gemensamma sortlistan, dels förökningsmaterial och plantor av köksväxtsorter som införts i den gemensamma sortlistan utan begränsningar i fråga om sorter.

40 Även om syftet med direktiven 70/458 och 92/33 inte sammanfaller med syftet med den nationella lagstiftning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen går det inte att därav dra slutsatsen att nämnda direktiv inte a priori rör tvisten i målet vid den nationella domstolen av det skälet att de, till skillnad från förordningen av den 17 maj 1990, inte reglerar saluföring och benämning av slutprodukten.

41 Det skall i detta avseende påpekas att de ekonomiska aktörerna inom den sektor som avser schalottenlök, det vill säga bland annat jordbrukare och berörda distributionsnät, inte skulle ha något intresse av att importera utsäde av schalottenlök om det under ett senare skede visade sig omöjligt att i praktiken saluföra den ur utsäde uppdrivna produkten under samma namn. Det är ju nämligen vid straffrättslig påföljd förbjudet enligt förordningen av den 17 maj 1990 att under namnet schalottenlök saluföra annan schalottenlök än traditionell sådan.

42 Det är under dessa förutsättningar som den hänskjutande domstolen genom sin tolkningsfråga har begärt svar på två frågor, dels huruvida införandet i den genensamma sortlistan av schalottenlökssorterna ambition och matador i form av utsäde av köksväxter har skett i överensstämmelse med bestämmelserna i direktiven 70/458 och 92/33, dels huruvida gemenskapsrätten med hänsyn till svaret på den första frågan utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som förordningen av den 17 maj 1990, enligt vilken saluföring under benämningen schalottenlök i Frankrike endast är tillåten i fråga om grönsaker som framställts genom vegetativ förökning, med uteslutande av grönsaker som drivits upp från utsäde.

43 Domstolen skall alltså inledningsvis ta ställning till införandet av schalottenlökssorter i form av utsäde i den gemensamma sortlistan, och därefter besvara huruvida gemenskapsrätten utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den i förordningen av den 17 maj 1990.

Införandet i den gemensamma sortlistan av utsädessorter av schalottenlök

44 Domstolen erinrar om att schalottenlök inte förekommer bland de köksväxter som räknas upp i artikel 2.1 A i direktiv 70/458. Det går alltså inte att utifrån enbart bestämmelserna i det direktivet hävda att sorter av denna köksväxt i form av utsäde skall införas i den gemensamma sortlistan, vilket är vad som har skett i fråga om sorterna ambition och matador.

45 Schalottenlök förekommer icke desto mindre i bilaga 2 till direktiv 92/33, som rör saluförande inom gemenskapen av annat förökнings- och plantmaterial av grönsaker än utsäde. Härav följer att sorterna ambition och matador av den grönsak som betecknas schalottenlök inte kan införas i form av utsäde i den gemensamma sortlistan med stöd av detta direktiv.

46 Även om schalottenlök inte förekommer i listan över grönsaker i artikel 2.1 A i direktiv 70/458 är det emellertid så, att de behöriga nederländska myndigheterna den 29 juni 1995 tillät att dessa infördes i den nationella sortlistan såsom nya sorter av utsäde av arten *allium ascalonicum*. Nämnda myndigheter underrättade kommissionen om denna sortlista med hänvisning till artikel 11.2 i direktiv 70/458, och kommissionen offentliggjorde den 18 mars 1997 ett första tillägg till den nittonde fullständiga utgåvan av den gemensamma sortlistan. Genom detta tillägg fogas bland annat sorterna ambition och matador till den gemensamma sortlistan med artbeteckningen *allium ascalonicum* i form av utsäde.

47 I detta sammanhang uppkommer således frågan huruvida bestämmelserna i direktiv 70/458 jämförda med bestämmelserna i direktiv 92/33 utgör hinder för ett sådant införande.

48 De Groot och Bejo har i det avseendet i likhet med den nederländska regeringen hävdat att bestämmelserna i direktiv 70/458 jämförda med bestämmelserna i direktiv 92/33 skall tolkas så, att de sorter av schalottenlök som förökas från utsäde kan införas i den gemensamma sortlistan. Upprättandet av en enda sortlista innebär nämligen att de båda sortlistor med grönsaker som förekommer i de respektive direktiven skall beaktas tillsammans i samband med införande av en sort i den gemensamma sortlistan.

49 Den nederländska regeringen har särskilt gjort gällande att, även om schalottenlök inte uttryckligen nämns som köksväxtsort i direktiv 70/458, det faktum att bestämmelserna i det direktivet är avsedda att läsas tillsammans med bestämmelserna i direktiv 92/33 innebär att sorter av denna växt som drivs upp från utsäde kan införas i den gemensamma sortlistan. Dessa direktiv skall nämligen läsas så, att de kompletterar varandra, och ändamålet med dem är att en gemensam sortlista skall upprättas oberoende av hur sorterna förökas. Detta argument stöds av den omständigheten att listan över arter i artikel 2.1 A i direktiv 70/458 inte är stängd.

50 Nämnda bolag har tillsammans med den nederländska regeringen gjort gällande att upprättandet av en enda gemensam sortlista med säkerhet inverkar på det sätt att införa sorter som fastställts i direktiven 70/458 och 92/33, varför de sortlistor för grönsaker som föreskrivits i dessa båda direktiv kompletterar varandra. Det räcker under dessa förhållanden att en grönsak som inte förekommer i sortlistan i artikel 2.1 A i direktiv 70/458, nämns i bilaga 2 till direktiv 92/33 för att förstnämnda direktiv skall bli tillämpligt.

51 Det är visserligen sant att det finns en enda lista över sorter av grönsaksarter, i vilken sorter av vilka utsädet hör till de grönsaksarter som förekommer i direktiv 70/458 räknas upp tillsammans med de sorter av vilka plantor och förökningsmaterial hör till släkten och arter som omfattas av listan i bilaga 2 till direktiv 92/33.

52 Detta konstaterande ger emellertid inte utrymme för slutsatsen att de två sortlistorna kompletterar varandra eller medger att grönsakssorter införs i den gemensamma sortlistan oberoende av frågan huruvida dessa förekommer i sortlistan i direktiv 70/458 eller i sortlistan i direktiv 92/33.

53 Domstolen erinrar i detta hänseende för det första om att vart och ett av direktiven 70/458 och 92/33 innehåller en definition av sitt respektive tillämpningsområde. Som framgår av titlarna till dessa direktiv rör det första av dem saluföring inom gemenskapen av utsäde av köksväxter, medan det andra direktivet rör saluföring inom gemenskapen av annat förökningss- och plantmaterial av grönsaker än utsäde. Härav följer att direktiv 92/33 enligt själva ordalydelsen i dess titel är avsett att omfatta handelsgods som inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 70/458.

54 Domstolen konstaterar vidare att det av artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 92/33 framgår att gemenskapslagstiftaren har föreskrivit olika följder för det fall då en köksväxt förekommer såväl i listan i artikel 2.1 A i direktiv 70/458 som i listan i bilaga 2 till direktiv 92/33 och för det fall då köksväxten enbart nämns i sistnämnda lista.

55 Den skillnad som alltså görs i artikel 9.1 och 9.2 i direktiv 92/33 visar att gemenskapslagstiftaren, när frågan huruvida en grönsakssort som förekommer i listan i bilaga 2 till direktiv 92/33 skall införas i den gemensamma sortlistan uppkommer, inte avsett att sistnämnda lista och listan i artikel 2.1 A i direktiv 70/458 skall komplettera varandra oberoende av deras respektive tillämpningsområden.

56 Det skall slutligen konstateras att listan över arter av köksväxter som förekommer i artikel 2.1 A i direktiv 70/458 inte är stängd och att det därför i direktivets artikel 2.1a föreskrivs ett förfarande för att utöka denna lista till att omfatta andra köksväxter. En motsvarande bestämmelse finns även i artikel 22 i direktiv 92/33 till vilken det hänvisas i artikel 1.3 i samma direktiv.

57 Det faktum att de båda direktiven har varsin bestämmelse som gör det möjligt att ändra innehållet i de två listorna som nämnts i punkt 55 i förevarande dom, utgör alltså ett betydande indicium som medför att de argument som De Groot och Bejo i likhet med den nederländska regeringen har framfört i fråga om nämnda listors kompletterande karaktär skall underkännas.

58 Som framgår av artikel 40 i direktiv 70/458 kan dessutom företrädare för en medlemsstat särskilt vända sig till Ständiga kommittén för utsäde och uppförökningsmaterial för jordbruk, trädgårdsnäring och skogsbruk, rörande sådant yttrande som kommittén lämnar vid utökande av den lista som förekommer i artikel 2.1 A i samma direktiv. Härav följer att varje medlemsstat kan vara upphovsman till en ändring av innehållet i denna lista.

59 Det skall emellertid i detta avseende konstateras att schalottenlök, trots alla de ändringar som successivt har gjorts av denna lista, aldrig har införts bland de arter av de köksväxter som räknas upp i artikel 2.1 A i nämnda direktiv, även om denna hypotes varit klart förutsebar.

60 Under dessa omständigheter kan en utsädessort av en köksväxt som inte förekommer i listan över köksväxter i artikel 2.1 A i direktiv 70/458 inte föras in i den gemensamma sortlistan om inte de förfaranden som föreskrivs i nämnda direktiv iakttas.

61 De Groot och Bejo har i detta avseende gjort gällande att en medlemsstat inte med tillämpning av sin nationella lagstiftning får förbjuda saluföring av en sort av köksväxtutsäde som införts i den gemensamma sortlistan, utan att därvid iaktta de särskilda förfaranden som föreskrivits i detta avseende i den relevanta gemenskapslagstiftningen. Enligt De Groot och Bejo får utsädessorterna, efter att de införts i den gemensamma sortlistan, inte inom gemenskapen underkastas några restriktioner avseende sorten när det gäller saluföring.

62 Enligt dessa bolag underrättade dessutom de nederländska myndigheterna kommissionen och medlemsstaterna om införandet av sorterna ambition och matador i den nationella sortlistan, och den gemensamma sortlista som innehöll uppgift om detta införande offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 18 mars 1997. Av detta följer att eftersom detta införande inte bestreds år 1995 eller år 1997 när införandet godkändes enligt de förfaranden som föreskrivs i det avseendet, kan republiken Frankrike inte begränsa eller förbjuda saluförandet inom sitt territorium av nämnda sorter med hänvisning till att införandet av dem i den gemensamma sortlistan varit felaktigt.

63 Domstolen påpekar att en sådan argumentation baseras på ett felaktigt antagande. Detta antagande har nämligen bara betydelse om den aktuella köksväxten, det vill säga schalottenlök, omnämndes i listan över arter som återfinns i artikel 2.1 A i direktiv 70/458. Endast under denna förutsättning finns det skäl att pröva huruvida bestämmelserna i detta direktiv har iakttagits vid förfarandet för införande i den gemensamma sortlistan, och följaktligen ogiltigförklara eller dra tillbaka tillståndet.

64 En sådan prövning kan emellertid inte göras i förevarande mål eftersom schalottenlök ju inte förekommer bland de arter av köksväxter som nämns i artikel 2.1 A i direktiv 70/458, på vilka det är tillämplig. I motsats till vad De Groot och Bejo har anfört i målet kan alltså införandet av schalottenlök i form av utsäde i den gemensamma sortlistan inte ifrågasättas med stöd av artiklarna 13a, 14 och 35–38 i detta direktiv.

65 Av vad som anförts ovan följer att det inte av bestämmelserna i direktiv 70/458 jämförda med bestämmelserna i direktiv 92/33 går att dra slutsatsen att även om en grönsak inte förekommer i listan i artikel 2.1 A i direktiv 70/458, kan en sort av denna grönsak likväl införas i den gemensamma sortlistan i form av utsäde på grund av att nämnda grönsak förekommer i listan i bilaga 2 till direktiv 92/33.

66 Eftersom schalottenlök inte förekommer i listan över köksväxter som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 70/458 har kommissionens införande av sorterna ambition och matador i form av utsäde av denna köksväxt i den gemensamma sortlistan, efter det att de behöriga myndigheterna i Konungariket Nederländerna underrättade kommissionen om den nationella sortlistan, inte skett i enlighet med nämnda direktiv.

Tolkningen av artikel 28 EG

67 Med hänsyn till det felaktiga införandet av schalottenlökssorterna ambition och matador i form av utsäde av köksväxter i den gemensamma sortlistan, är direktiv 70/458 inte tillämpligt i förevarande fall och det saknas alltså skäl att pröva huruvida det direktivet utgör hinder för sådan nationell lagstiftning som den i förordningen av den 17 maj 1990.

68 Under dessa förhållanden uppkommer frågan huruvida andra gemenskapsrättsliga bestämmelser, till vilka den hänskjutande domstolen inte har hänvisat, utgör hinder för förordningen av den 17 maj 1990, enligt vilket endast traditionell schalottenlök får saluföras under namnet schalottenlök. För att kunna ge den nationella domstolen ett användbart svar kan nämligen EG-domstolen behöva ta hänsyn till gemenskapsrättsliga normer som den nationella domstolen inte har hänvisat till i sin begäran (dom av den 22 januari 2004 i mål C-271/01, COPPI, REG 2004, s. I-1029, punkt 27, och av den 12 oktober 2004 i mål C-60/03, Wolff & Müller, REG 2004, s. I-9553, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

69 Domstolen erinrar i detta sammanhang om att De Groot och Bejo vid den nationella domstolen har gjort gällande att förordningen av den 17 maj 1990 strider mot artikel 28 EG.

70 Det skall i detta avseende påpekas att den fria rörligheten för varor mellan medlemsstaterna utgör en grundläggande princip i EG-fördraget som kommer till uttryck genom förbudet i artikel 28 EG mot kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan mellan medlemsstaterna.

71 Förbudet mot åtgärder med motsvarande verkan som de restriktioner som anges i artikel 28 EG riktar sig mot alla handelsregler antagna av medlemsstaterna som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan hindra handeln inom gemenskapen (se, bland annat, dom av den 23 september 2003 i mål C-192/01, kommissionen mot Danmark, REG 2003, s. I-9693, punkt 39, och av den 2 december 2004 i mål C-41/02, kommissionen mot Nederländerna, REG 2004, s. I-11375, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

72 Domstolen konstaterar att sådan nationell lagstiftning som den som det är fråga om i målet vid den nationella domstolen utgör ett hinder för handeln inom gemenskapen.

73 Förordningen av den 17 maj 1990, som i huvudsak består i ett förbud mot att i Frankrike under namnet schalottenlök saluföra annan schalottenlök än sådan som förökats vegetativt, gör det nämligen omöjligt att i denna medlemsstat under namnet schalottenlök saluföra från andra medlemsstater härrörande utsäde av denna grönsak och den produkt som drivs upp från utsädet. Detta innebär att de producenter som önskar saluföra detta utsäde och dessa produkter i Frankrike tvingas göra detta under ett annat namn.

74 Skyldigheten för tillverkarna att använda namn som är okända eller mindre uppskattade av konsumenterna, kan emellertid försvåra saluföringen av de berörda varorna och följaktligen hindra handeln mellan medlemsstaterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 januari 2003 i mål C-12/00, kommissionen mot Spanien, REG 2003, s. I-459, punkt 82, och där angiven rättspraxis).

75 Det skall i detta hänseende erinras om att de hinder för handeln inom gemenskapen som följer av skillnader i de nationella bestämmelserna kan godtas om de krävs för att uppfylla tvingande krav som bland annat avser konsumentskydd, och om de ovannämnda nationella bestämmelserna står i proportion till det eftersträvade ändamål som inte kan uppnås genom åtgärder som i mindre omfattning begränsar handeln inom gemenskapen.

76 Domstolen har redan slagit fast att det är rimligt att en medlemsstat tillser att konsumenter får korrekt information om de varor som de erbjuds och således ger dem möjlighet att träffa ett val med stöd av denna information. Medlemsstaterna kan särskilt, i syfte att säkerställa konsumentskyddet, kräva att berörda personer skall ändra namnet på ett livsmedel, om den produkt som presenteras under ett bestämt namn vad gäller sammansättning eller tillverkning i så hög grad avviker från de varor som normalt är kända under detta namn inom gemenskapen att den inte kan anses tillhöra samma produktkategori. När det däremot rör sig om en mindre viktig skillnad bör en lämplig märkning vara tillräcklig för att köparen eller konsumenten skall få kännedom om de nödvändiga uppgifterna (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Spanien, punkterna 84–86 och där angiven rättspraxis).

77 I förevarande fall är det ostridigt att de befintliga skillnaderna mellan traditionell schalottenlök och schalottenlök av utsäde huvudsakligen består i förökningsmetoderna. Förutom denna skillnad uppvisar nämligen de båda sorterna påtagliga likheter till sitt yttre. Det ändamål som eftersträvas med förordningen av den 17 maj 1990, det vill säga att skydda konsumenterna, kan därmed uppnås genom en lämplig märkning med angivelser av att de omtvistade schalottenlökarna har drivits upp från utsäde och inte odlats genom vegetativ förökning.

78 Härav följer att en märkning som innehåller en neutral och objektiv angivelse, med information till konsumenterna om att den schalottenlök som exporterats av De Groot och Bejo utgör schalottenlök av utsäde, räcker för att säkerställa att de lämnar adekvata upplysningar.

79 Under dessa förhållanden kan en sådan skyldighet som föreskrivs i förordningen av den 17 maj 1990 att under beteckningen schalottenlök endast saluföra schalottenlök som förökats vegetativt, inte anses berättigad med hänsyn till artikel 28 EG.

80 Av vad som anförts ovan följer att den hänskjutande domstolens fråga skall besvaras enligt följande:

— direktiv 70/458 utgör hinder för införande av sorterna ambition och matador i den gemensamma sortlistan under den rubrik som avser schalottenlök i form av utsädessorter,

— artikel 28 EG utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som förordningen av den 17 maj 1990, enligt vilket det inte är tillåtet att under namnet schalottenlök saluföra någon annan schalottenlök än sådan som odlats genom vegetativ förökning, med uteslutande av schalottenlök som drivits upp från utsäde som framställs och saluförs under samma namn i andra medlemsstater.

Rättegångskostnader

81 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. Kostnader för att inkomma med yttranden till domstolen är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

— **Rådets direktiv 70/458/EEG av den 29 september 1970 om saluföring av utsäde av köksväxter, i dess lydelse enligt rådets direktiv 88/380/EEG av den 13 juni 1988, utgör hinder för införande av sorterna ambition och matador i den gemensamma sortlistan under den rubrik som avser schalottenlök i form av utsädessorter.**

— **Artikel 28 EG utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som förordningen av den 17 maj 1990, enligt vilket det inte är tillåtet att under namnet schalottenlök saluföra någon annan schalottenlök än sådan som odlats genom vegetativ förökning, med uteslutande av schalottenlök som drivits upp från utsäde som framställs och saluförs under samma namn i andra medlemsstater.**

Underskrifter